

Sygn. akt II CSK 375/16

POSTANOWIENIE

Dnia 21 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster

w sprawie z wniosku E. M.

przy uczestnictwie W. M.

o stwierdzenie nabycia spadku,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 21 grudnia 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 28 stycznia 2016 r., sygn. akt VII Ca (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2) zasądza od uczestnika postępowania na rzecz
wnioskodawczyni kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych)
tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 20 stycznia 2015 r. Sąd Rejonowy w K. stwierdził, że spadek po R. M. zmarłej w dniu 15.08.2013 r. nabyła w całości jej siostra E. M. , na podstawie testamentu notarialnego z dnia 17.05.2012 r.

Postanowieniem z dnia 28 stycznia 2016 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację uczestnika W. M..

Sąd Okręgowy uznał, że kontekst sytuacyjny i okoliczności towarzyszące wygłoszeniu przez spadkodawczynię oświadczenia w dniu 3.08.2013 r. nie pozwalają na stwierdzenie, iż sporządziła ona testament ustny, w związku z tym zostało stwierdzone nabycie spadku na podstawie ważnego i nie odwołanego testamentu notarialnego z dnia 17.05.2012 r.

W skardze kasacyjnej uczestnik postępowania jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazał przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Stwierdził, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne polegające na konieczności rozważenia, czy dopuszczalne jest przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka testamentu ustnego po upływie sześciomiesięcznego terminu zawitego, określonego w art. 952 § 3 k.c. w sytuacji, gdy został złożony w postępowaniu spadkowym dokument prywatny, sporządzony przez wymaganą ilość świadków testamentu ustnego z zachowaniem wszystkich podstaw formalnych i materialnych.

Za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania przemawia także, zdaniem skarżącego, konieczność dokonania wykładni oraz potrzeba ujednolicenia w tym zakresie orzecznictwa, przepisów odnoszących się do regulacji dopuszczalności przeprowadzenia dowodu z zeznań świadka testamentu ustnego po upływie sześciomiesięcznego terminu zawitego, określonego w art. 952 § 3 k.c. w sytuacji, gdy został złożony w postępowaniu spadkowym dokument prywatny, sporządzony przez wymaganą ilość świadków testamentu ustnego z zachowaniem wszystkich podstaw formalnych i materialnych w trybie art. 952 § 2 k.c.

W ocenie skarżącego skarga jest także oczywiście uzasadniona z uwagi na naruszenie przepisów prawa procesowego art. 246 i art. 247 k.p.c. w związku z art. 952 § 2 i 3 k.c., które to uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy oraz z uwagi na naruszenie przepisu prawa procesowego art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 952 § 2 i 3 k.c. Skarżący wskazał, że Sąd nie był uprawniony do stwierdzenia nieważności testamentu ustnego z dnia 3.08.2013 r. Ponadto, uchybieniem było przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków testamentu ustnego po terminie sześciomiesięcznym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z jednolitym i utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., powinien w wyodrębnionym wywodzie prawnym przedstawić występujące w sprawie zagadnienie prawne przez jego odpowiednie sformułowanie jako abstrakcyjnego pytania dotyczącego określonego problemu prawnego, wskazać przepis prawa, na tle którego powstało, przedstawić kontrowersje i rozbieżne oceny prawne, jakie zagadnienie to wywołuje oraz wykazać, że mają one poważny charakter i konieczne jest zajęcie stanowiska przez Sąd Najwyższy nie tylko w celu prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy, lecz także w celu rozwoju judykatury. W razie powołania się na potrzebę wykładni przepisu prawa, skarżący powinien wskazać przepis wymagający wykładni, określić jej konieczny zakres, przedstawić w pogłębionym wywodzie prawnym wątpliwości interpretacyjne jakie przepis ten budzi i wykazać, że mają one poważny charakter wymagający zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy lub przedstawić rozbieżne orzeczenia sądowe powstałe w wyniku dokonania różnej wykładni określonego przepisu prawa (porównaj między innymi postanowienia z dnia 10 maja 2001 r. II CZ 35/01, OSNC 2002/1/11, z dnia 7 czerwca 2005 r. V CZ 102/02, z dnia 28 marca 2007 r. II CSK 84/07 i z dnia 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, nie publ.).

Uczestnik nie wykazał występowania w sprawie tych przesłanek przedsądu. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, choć

powołał się na przesłankę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., to jednak nie uzasadnił w żaden sposób jej wystąpienia w sprawie.

Nie wykazał również, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi bowiem wątpliwości, że wymienione w art. 952 § 2 k.c. pismo jest dokumentem prywatnym i stosownie do art. 245 k.p.c. w zw. z art. 952 § 2 k.c. stanowi dowód tego, że spadkodawca złożył oświadczenie w nim zawarte w określonym miejscu i czasie (por. postanowienia z dnia 21 maja 2003 r., IV CKN 174/01, nie publ. oraz z dnia 29 czerwca 2010 r., III CSK 317/09, nie publ.). Dopuszczalny jest dowód przeciwny co do prawidłowości tego pisma zarówno od strony formalnej (np. złożenia wymaganych podpisów) jak i od strony materialnej (np. zgodności treści pisma z oświadczeniem woli testatora). W postanowieniu z dnia 22 sierpnia 2001 r., V CKN 584/00 (nie publ.) Sąd Najwyższy nie wykluczył możliwości udowodnienia wszelkimi środkami dowodowymi, że testament, stwierdzony w sposób określony w art. 952 § 2 k.c., nie został sporządzony. Z kolei w postanowieniu z dnia 10 października 2003 r., II CK 121/02 (nie publ.) wskazał, że sąd może w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku przeprowadzić dowód z przesłuchania świadków na okoliczność, czy treść testamentu ustnego, stwierdzonego pismem sporządzonym na podstawie art. 952 § 2 k.c., jest zgodna z wolą spadkodawcy. Nie można bowiem wykluczyć, że podczas sporządzania pisma stwierdzającego treść testamentu ustnego doszło do świadomego lub niezamierzonego zniekształcenia lub wypaczenia ostatniej woli spadkodawcy. Porównanie zeznań świadków testamentu ustnego z treścią spisanego testamentu ustnego nie jest niedozwolone. Nieprawidłowość stwierdzenia treści testamentu ustnego może polegać na tym, że treść pisma jest niezgodna z rzeczywistą wolą wyrażoną przez spadkodawcę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2011 r., I CSK 248/11, nie publ.).

Skarżący nie wykazał również, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., a więc, że w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy

wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. Konieczne jest zatem wykazanie, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r. I PKN 34/01, OSNP 2004/6/100, z dnia 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004/3/49 i z dnia 11 stycznia 2008 r. I UK 285/07).

Powtórzenie zarzutów wskazanych w podstawach kasacyjnych i stwierdzenie, że naruszenie przepisów było oczywiste nie jest wystarczające, tym bardziej, że poza werbalnym stwierdzeniem, nie wskazują one w istocie na oczywiste naruszenie prawa. W szczególności trudno uznać za oczywiste naruszenie art. 246 i art. 247 k.p.c. oraz art. 952 § 2 i 3 k.c. przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków testamentu ustnego po terminie sześciomiesięcznym przewidzianym w art. 952 § 3 k.p.c., skoro nie miało ono na celu stwierdzenia treści tego testamentu, gdyż uczestnik postępowania przedłożył pismo, o którym mowa w art. 952 § 2 k.c., lecz jedynie weryfikację treści testamentu ustnego. Natomiast zarzut oczywistego naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w ogóle nie może być skuteczny, jako niedopuszczalny w skardze kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.).

Biorąc wszystko to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 2 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.